

Sportbonden vrij spel in voordracht atleet Olympische Spelen

De Olympische Spelen 2012 en de vele huldigingen van onze atleten liggen inmiddels weer achter ons. De Olympische Spelen maakten ook dit keer duidelijk waarom deelname voor vele atleten het ultieme doel is. Om dit doel te bereiken, zetten zij alles opzij. Nederland beschikt bij een aantal disciplines over meerdere (top)atleten. Het aantal deelnameplaatsen is echter beperkt. Het kan daarom voorkomen dat er meerdere atleten binnen één discipline aan de kwalificatie-eisen voor deelname aan de Olympische Spelen voldoen, dan dat er deelnameplaatsen beschikbaar zijn. Voor die gevallen is er per discipline een interne selectieprocedure opgesteld op basis waarvan door de sportbond een keuze wordt gemaakt voor een van de atleten. Deze interne selectieprocedure, alsmede de uiteindelijke voordracht als gevolg hiervan, is in de aanloop naar de Olympische Spelen 2012 verschillende malen onderwerp van (juridische) discussie geweest. Uit een nadere analyse blijkt evenwel dat rechters nalaten (zeer) kritisch naar de motivering van de uiteindelijke voordracht te kijken. Hiermee hebben sportbonden in feite vrij spel in de keuze welke atleet zij voordragen voor deelname aan de Olympische Spelen. Hierdoor wordt de positie van de atleten ondermijnd.

Procedure kwalificatie Olympische Spelen

De Nederlandse procedure voor nominatie en kwalificatie voor de Olympische Spelen wordt vastgesteld door het NOC*NSF (Nederlands Olympisch Comité/Nederlandse Sport Federatie). Voor de laatste drie Olympische Spelen gold eenzelfde grondslag (norm) voor kwalificatie: de atleet moet aantonen 'een redelijke kans te hebben om op de Olympische Spelen bij de beste acht van zijn discipline te eindigen'.¹ De concrete invulling van deze (algemene) norm wordt door NOC*NSF – na overleg met alle olympische sportbonden² – per discipline vastgesteld aan de hand van specifieke normen en limieten.³ Hierbij worden tevens wedstrijden aangewezen waarin atleten aan deze normen en limieten moeten voldoen.

Hoewel NOC*NSF de uiteindelijke normen en limieten vaststelt, zijn het evenwel de sportbonden die een atleet bij het NOC*NSF voordragen voor deelname aan de Olympische Spelen. Na de voordracht van de sportbond

besluit het NOC*NSF tot nominatie en kwalificatie van de atleet.

De situatie kan zich echter voordoen dat er binnen een bepaalde discipline meerdere atleten voldoen aan de normen en limieten voor deelname aan de Olympische Spelen dan dat er kunnen deelnemen. In dat geval stelt de sportbond in kwestie een interne selectieprocedure op, waarbij ook de atleten en bondscoaches (moeten) worden betrokken. Uitgangspunt bij het opstellen van deze interne kwalificatieprocedure is te allen tijde 'een faire, doorzichtige en tijdige aanwijzing, gericht op een optimale voorbereiding op de Olympische Spelen'.⁴ Voor deze interne kwalificatieprocedure geldt veelal dat de atleet met de meeste 'kans op een medaille' wordt voor-

* Mr. R. Simons is werkzaam als advocaat bij DVDW Advocaten te Rotterdam.

1. De procedure is terug te vinden in 'Algemene Uitgangspunten voor kwalificatie voor de Olympische Spelen te Londen 2012' (hierna: Algemene Uitgangspunten), te raadplegen op www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=4694 (12 september 2012).

2. Zie artikel 2.2 Algemene Uitgangspunten.

3. Deze normen en limieten zijn per discipline vastgelegd in 'Normen en Limieten Olympische Spelen Londen 2012', te raadplegen op www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=4694 (12 september 2012).

4. Zie artikel 2.6 Algemene Uitgangspunten.

gedragen, waarbij de meest recente resultaten zwaarder tellen dan resultaten langer geleden.⁵

Zodra een atleet door de sportbond is voorgedragen aan NOC*NSF, zijn er door NOC*NSF drie beslissingen te onderscheiden, te weten (i) de 'nominatiebeslissing': na ontvangst van de voordracht besluit NOC*NSF of de voorgedragen atleet wordt genomineerd, (ii) de 'kwalificatiebeslissing': nadat de nominatiebeslissing is genomen en is vastgesteld dat vormbehoud is getoond dan wel sprake is van directe kwalificatie, dient door NOC*NSF nog het besluit tot kwalificatie te worden genomen of (iii) uitsluiting: in iedere fase van de nominatie- en kwalificatie(procedure) tot en met de duur van de Olympische Spelen kan NOC*NSF besluiten een atleet of team niet uit te zenden of terug te trekken.

Rechtspositie atleet

Hoewel de sportbonden, alvorens zij in overleg treden met NOC*NSF over de vaststelling van specifieke normen en limieten, strikt genomen (een vertegenwoordiging van) atleten in de procedure (zouden) moeten betrekken,⁶ spelen de (individuele) atleten bij deze vaststelling nauwelijks een rol van betekenis. Zij dienen zich hoofdzakelijk te conformeren aan de vastgestelde normen en limieten. Deze verplichting vloeit voort uit het verenigingsrecht.

Tussen een atleet en de sportbond bestaat een verenigingsrechtelijke band (door het lidmaatschap). Uit dien hoofde dient een atleet zich te houden aan de statuten, reglementen en besluiten van (organen van) de sportbond, welke verplichtingen in de statuten van de (individuele) sportbonden zijn vastgelegd. Voorts kan een sportbond ten behoeve van zijn leden rechten bedingen en, indien dit in de statuten uitdrukkelijk is bepaald, ten laste van zijn leden verplichtingen aangaan (artikel 2:46 BW).

Eenzelfde verenigingsrechtelijke relatie bestaat er tussen de sportbonden en NOC*NSF.⁷ Dit is nogmaals benoemd in de 'Algemene Uitgangspunten voor kwalificatie voor de Olympische Spelen te London 2012':

'NOC*NSF heeft een verenigingsrechtelijke relatie met alle (Olympische) sportbonden. In deze relatie – vereniging (NOC*NSF) versus lid (sportbond) – worden wederkerige verplichtingen, naast de specifieke statutaire en overige reglementaire bepalingen, bepaald door de algemene contractuele norm van redelijkheid en billijkheid.'⁸

'Bij de bepaling van het algemene beleid ter zake van nominatie en kwalificatie voor de Olympische Spelen alsook bij de besluitvorming in individuele gevallen bij de uitvoering van dit beleid, dient enerzijds de eigen en onvervreembare verantwoordelijkheid, (...), van NOC*NSF in aanmerking te worden genomen en anderzijds de op lidmaatschapverhouding gestoelde verplichtingen van NOC*NSF, binnen het verenigingsverband, jegens de aangesloten sportbonden.'⁹

Door deze verenigingsrechtelijke band(en) zijn atleten gebonden aan de reglementen van de sportbond en indirect aan de reglementen van NOC*NSF. Tussen de atleten en NOC*NSF bestaat namelijk een indirecte rechtsverhouding (atleet vs. sportbond vs. NOC*NSF). De (voorzieningen)rechter in de zaak *Boonstra/NOC*NSF* overwoog ter zake:

'Daarmee bestaat er weliswaar slechts een indirecte rechtsverhouding tussen Boonstra en NOC*NSF, maar kan Boonstra wel direct worden geraakt door een (negatieve) beslissing van NOC*NSF, hetgeen zich ook heeft verwezenlijkt (...). In dat opzicht is Boonstra dan ook "betrokken" bij de organisatie van NOC*NSF.'¹⁰

De rechtspositie van atleten is dan ook beperkt. Zij zijn eenzijdig gebonden aan de van hogerhand opgelegde en vastgestelde statuten, reglementen en besluiten, zoals kwalificatieprocedures en de normen en limieten.

Grondslag juridische procedures

Zoals uitvoerig in de pers uitgemeten, zijn er in de aanloop naar de Olympische Spelen 2012 diverse procedures gevoerd door atleten als gevolg van de voordracht en/of kwalificatie van een concurrent-atleet. De grondslag van de procedures verschilde echter veelal. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen de formele (procedurele) en de inhoudelijke grondslag en beoordeling door de (voorzieningen)rechter. Allereerst zal hierna de formele (procedurele) grondslag aan bod komen, waarna zal worden ingegaan op de inhoudelijke toetsing van de motivering van de voordracht.

Beslissing op formele gronden

De eerste (voor een atleet succesvolle) procedure vond plaats bij de (voorzieningen)rechter te Zutphen. In deze zaak vocht Jeffrey Wammes (hierna: Wammes) de voordracht aan van Epke Zonderland (hierna: Zonderland) door de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie

5. Dit uitgangspunt is per discipline in de 'interne selectieprocedure' opgenomen, zoals bedoeld in artikel 2.6 Algemene Uitgangspunten. Zie bijvoorbeeld 'Selectieprocedure Olympische Spelen 2012 Turnen Dames', te raadplegen op: www.kngu.nl/topsport/Nieuws/2011/11/~media/Topsport/documenten/Selectieprocedure%20OS%202012%20WAG.ashx (12 september 2012).

6. Zie artikel 2.2 Algemene Uitgangspunten.

7. De statuten van NOC*NSF zijn te raadplegen op www.nocnsf.nl/statuten. In artikel 14 zijn de verplichtingen en rechten van zijn leden opgenomen.

8. Zie artikel 1.2 Reglement Normen en Limieten, als onderdeel van de Algemene Uitgangspunten.

9. Zie artikel 1.3 Reglement Normen en Limieten, als onderdeel van de Algemene Uitgangspunten.

10. Zie Rb. Arnhem (vzr.) 26 juni 2012, *LJN BX0082*, r.o. 4.2. De statuten van de Atletiekunie vermelden overigens dat haar leden ook gehouden zijn de van toepassing zijnde bepalingen van NOC*NSF na te leven (zie artikel 6 lid 1 onder a van haar statuten, welke zijn te raadplegen op www.atletiekunie.nl/upload/File/download/reglement/Statuten%20A4%20-%20uitgave%208%20juli%202011.pdf (12 september 2012)).

(hierna: KNGU) bij NOC*NSF.¹¹ Beide turners wisten zich niet direct te kwalificeren voor de Olympische Spelen, maar hadden (in 2011) wel voldaan aan de vastgestelde norm voor kwalificatie. Zij dienden daarom beiden in 2012 nog vormbehoud te tonen op het toestel waarop zij in 2011 aan de norm voor kwalificatie hadden voldaan (overigens was dit in het voortraject nog onderwerp van discussie). Wammes had in januari 2012 al vormbehoud getoond, Zonderland nog niet. Begin februari 2012 werd Zonderland, na toepassing van de interne selectieprocedure, evenwel voorgedragen aan NOC*NSF.

Terecht stelde Wammes zich dan ook op het standpunt dat deze voordracht voorbarig was: de KNGU had Zonderland voorgedragen, terwijl Zonderland nog niet aan alle kwalificatie-eisen had voldaan. De (voorzieningen)rechter oordeelde dan ook dat er pas een keuze tussen beide turners kon worden gemaakt, nadat Zonderland vormbehoud had getoond (en dus aan de eisen had voldaan). Er kon slechts sprake zijn van een voorwaardelijke voordracht.¹² De voordracht van Zonderland diende te worden ingetrokken.

Wel liet de (voorzieningen)rechter zich al uit over de inhoudelijke motivering door de KNGU van de voordracht van Zonderland:

“Ter nuancering van vorenstaande conclusie zij overigens overwogen dat, uitsluitend bezien vanuit de tot dusver door beide turners behaalde resultaten, niet gezegd kan worden dat de KNGU in redelijkheid niet tot het oordeel heeft kunnen komen dat de vooruitzichten op het behalen van een medaille in het geval van Zonderland groter zijn dan bij Wammes, ook al is op een dergelijke inschatting altijd wel iets af te dingen (...).¹³”

Hiermee loopt de (voorzieningen)rechter ten onrechte vooruit op de feiten. De (primaire) vordering van Wammes wordt immers al wegens procedurele en formele redenen toegewezen. Met deze rechtsoverweging gaat de (voorzieningen)rechter in zijn vonnis verder dan noodzakelijk. Onduidelijk is waarom. Wel lijkt dit een signaal richting Wammes om af te zien van een vervolprocedure indien de KNGU alsnog zou besluiten Zonderland (na inachtneming van de juiste procedurele regels) voor te dragen.

Van Gerner/KNGU (1)

In dezelfde lijn oordeelde diezelfde (voorzieningen)rechter in de kwestie tussen turnster Van Gerner en de KNGU. In deze zaak vocht Céline van Gerner (hierna: Van Gerner) de voordracht van haar concurrente Wyomi Masela (hierna: Masela) aan (deze voordracht was zelfs al omge-

zet in een kwalificatie door NOC*NSF). Ten tijde van de voordracht had Masela al aan alle kwalificatie-eisen voldaan (in tegenstelling tot Zonderland, die bij zijn voordracht juist nog niet aan alle kwalificatie-eisen had voldaan). Van Gerner moest in 2012 nog vormbehoud tonen. De KNGU stelde zich – overigens net als bij de voordracht bij de turnmannen – op het standpunt dat al vroeg in het traject duidelijkheid moest zijn over de deelname aan de Olympische Spelen. Van Gerner stelde zich daarentegen op het standpunt dat de voordracht van Masela prematuur was omdat de KNGU eerst na afronding van de voor kwalificatie en vormbehoud aangewezen wedstrijden tot een keuze tussen beide turnsters kon komen.¹⁴ Zij kreeg gelijk.

Interessant is dat de (voorzieningen)rechter ook hier opmerkte dat ‘niet gezegd kan worden dat de KNGU in redelijkheid niet tot het oordeel heeft kunnen komen dat de kans op het behalen van een medaille in het geval van Wyomi groter is dan bij Céline’.¹⁵ Diezelfde (voorzieningen)rechter oordeelde namelijk slechts twee maanden later, nadat Van Gerner alsnog was voorgedragen door de KNGU, dat: ‘feiten en omstandigheden die tot de conclusie zouden kunnen leiden dat de KNGU bij afweging van alle belangen naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet tot voordracht van Van Gerner had kunnen komen, zijn niet gebleken’.¹⁶

In beide gevallen werd de KNGU vanwege procedurele fouten op haar vingers getikt. Tegelijkertijd hadden de uitspraken geen grote gevolgen voor de KNGU. Integendeel. Feitelijk diende de KNGU slechts op een later tijdstip een nieuwe afweging te maken aan de hand van de interne selectieprocedure, waarna de KNGU weer dezelfde turners kon voordragen. In zoverre was de beslissing van de rechter dan ook een ‘veilige’ beslissing. Toch heeft de nieuwe afweging bij Van Gerner doel getroffen. Zij werd alsnog door de turnbond voorgedragen. Deze voordracht werd op haar beurt weer in een nieuw kort geding betwist door Masela, waarover hierna meer. Wel geeft deze ‘switch’ naar Van Gerner de kwetsbare positie van atleten weer.

Beslissing op inhoudelijke gronden

Waar bovengenoemde uitspraken (mede) gestoeld waren op de procedurele gang van zaken, zagen de overige procedures juist vooral op de betwisting van de inhoudelijke motivering van de voordracht door de sportbond(en). Uitgangspunt voor deze inhoudelijke beoordeling door een (voorzieningen)rechter is dat de vraag of een sportbond bij afweging van alle betrokken belangen naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid (al dan niet tot dat besluit had kunnen komen, slechts marginaal

11. Rb. Zutphen (vzr.) 6 maart 2012, L/JN BV7877.

12. Rb. Zutphen (vzr.) 6 maart 2012, L/JN BV7877, r.o. 4.5.

13. Rb. Zutphen (vzr.) 6 maart 2012, L/JN BV7877, r.o. 4.7.

14. Rb. Zutphen (vzr.) 23 april 2012, L/JN BW3598, r.o. 4.2.

15. Rb. Zutphen (vzr.) 23 april 2012, L/JN BW3598, r.o. 4.6.

16. Rb. Zutphen (vzr.) 2 juli 2012, L/JN BX1199, r.o. 4.7.

getoetst kan worden. Deze toetsing heeft (nog) geen enkele keer tot een gedwongen intrekking van de voordracht door de sportbond geleid, hetgeen een aantal opmerkelijke rechtsoverwegingen tot gevolg heeft gehad.

Klaus/KNWU

BMX-rijdster Lieke Klaus (hierna: Klaus) vocht de voordracht (en kwalificatie) van haar concurrente Laura Smulders (hierna: Smulders) aan. Volgens de interne selectieprocedure zou bij één beschikbare plaats de hoogst genoteerde sporter op de interne ranking van nominatieplaatsen, worden voorgedragen. Voor deze interne rankingprocedure waren specifieke wedstrijden aangewezen, waaraan een puntentelling was gekoppeld. Na afloop van deze wedstrijden had Klaus één punt meer dan Smulders op de ranking. Toch besloot de Koninklijke Nederlandse Wielren Unie (hierna: KNWU) Smulders voor kwalificatie voor te dragen. De KNWU beriep zich hierbij op onderstaande (hardheids)clausule:

'De Bondscoach heeft ten aller tijde het recht om, ongeacht de interne ranking van nominatieplaatsen, één (1) plaats aan te wijzen op basis van de dan geldende internationale verhoudingen, voorgevallen blessures en andere bijzondere omstandigheden'.¹⁷

Saillant detail hierbij was dat Smulders een pupil is van de bondscoach. Daarnaast wordt deze aanwijzingsbevoegdheid op geen enkele wijze nader ingevuld. Dit neigt al snel naar (een vorm van) subjectiviteit, zo stelde Klaus. De (voorzieningen)rechter te Utrecht oordeelde ter zake als volgt:

'De voorzieningenrechter volgt [eiseres] wel in haar stelling dat de interne ranking procedure naast een objectief element, te weten de interne ranking, ook een subjectief element bevat. Toepassing van dit subjectieve element kan er inderdaad toe leiden dat een beslissing in strijd met artikel 2.6 van de Algemene Uitgangspunten (faire en doorzichtige aanwijzing) wordt genomen, bij voorbeeld indien de bondscoach altijd één plek aan mag wijzen – zoals de KNWU heeft betoogd – terwijl in casu van meet af aan duidelijk was dat er slechts één plek beschikbaar zou zijn of indien de bondscoach zijn aanwijzingsbevoegdheid baseert op de niet nader uitgewerkte grond "andere bijzondere omstandigheden"'.¹⁸

Tot zover volgt de (voorzieningen)rechter de stelling van Klaus. Vervolgens gaat de (voorzieningen)rechter wel erg ver in zijn interpretatie om de (hardheids)clausule 'recht te praten':

'Het subjectieve element bevat echter ook een objectief criterium, te weten de "dan geldende internationale verhoudingen", en de KNWU heeft (al dan niet in tweede

instantie) op dit criterium een beroep gedaan. Naar het voorlopig oordeel van de voorzieningenrechter was het [eiseres] duidelijk, dan wel had het haar duidelijk moeten zijn dat hiermee de positie op de internationale ranglijsten wordt bedoeld. Dit criterium is weliswaar niet nader uitgewerkt, maar dat is in deze specifieke situatie geen belemmering. In onderhavig geval bestaat er immers een significant verschil tussen de classificering van [eiseres] en [A] op de internationale ranglijsten (...), terwijl er slechts één punt verschil bestaat op de interne ranking (...). In de situatie als hierboven omschreven had [eiseres] kunnen en moeten begrijpen dat het verschil in internationale plaatsing zodanig was dat dit voor de KNWU aanleiding was om af te wijken van de interne ranking'.¹⁹

De (voorzieningen)rechter oordeelt dus dat er bij de interne selectieprocedure sprake is van (i) een objectief element (de interne ranking op basis waarvan Klaus aangewezen dient te worden) en (ii) een subjectief element (de hardheidsclausule). Op basis van een zogenaamd objectief criterium in het subjectieve element (volgt u het nog?) komt de (voorzieningen)rechter tot de conclusie dat de KNWU in redelijkheid en billijkheid tot het besluit heeft kunnen komen om Smulders voor te dragen voor kwalificatie.

Hoewel een feit was dat Smulders aanzienlijk hoger op de internationale ranglijsten stond en dat Smulders in wedstrijden al bijna een jaar vóór Klaus eindigde, gaat de (voorzieningen)rechter wel erg ver om de keuze van de KNWU te rechtvaardigen. Het is gelet op het bovenstaande namelijk maar zeer de vraag of de KNWU wel in redelijkheid en billijkheid tot de voordracht van Smulders heeft kunnen komen. De (voorzieningen)rechter geeft immers zelf aan dat toepassing van het subjectieve element tot strijdigheid met de Algemene Uitgangspunten (faire en doorzichtige aanwijzing) kan leiden. De (voorzieningen)rechter meent echter 'dat het [eiseres] duidelijk [was], dan wel had het haar duidelijk moeten zijn' dat de zinsnede 'internationale verhoudingen' zag op de positie op de internationale ranglijsten. Dit laatste is echter op geen enkele wijze in de interne selectieprocedure nader gespecificeerd en wordt door de (voorzieningen)rechter in het kader van de procedure zelf ingevuld. Van een faire en doorzichtige procedure, althans aanwijzing (zoals de Algemene Uitgangspunten voorschrijven), lijkt geen sprake. De (voorzieningen)rechter had zich ook op het standpunt kunnen stellen dat het besluit in strijd met de redelijkheid en billijkheid en/of de Algemene Uitgangspunten, althans het (interne selectie)reglement tot stand was gekomen. De (voorzieningen)rechter had hiermee de voordracht door de KNWU kunnen vernietigen op grond van artikel 2:15 lid 1 onder b en/of c BW. Met dit besluit zou de (voorzieningen)rechter niet buiten zijn marginale toetsingskader getreden zijn.

17. Deze clausule maakte deel uit van de 'Interne ranking van nominatieplaatsen O.S. London 2012' van de KNWU, zie ook Rb. Utrecht (vzr.) 27 juni 2012, L/JN BW9607, r.o. 2.6.

18. Rb. Utrecht (vzr.) 27 juni 2012, L/JN BW9607, r.o. 4.5.

19. Rb. Utrecht (vzr.) 27 juni 2012, L/JN BW9607, r.o. 4.5.

Hoewel dit besluit (vernietiging) op zichzelf geen (gedwongen) nieuwe voordracht van Klaus tot gevolg zou hebben gehad, had deze beslissing de KNWU wel in een uiterst moeilijke positie gebracht om Klaus niet voor te dragen. De gevolgen van een dergelijke beslissing van de (voorzieningen)rechter zouden in die zin dan ook verstrekkend zijn. De (voorzieningen)rechter heeft zich hier niet aan gewaagd (althans willen wagen).

Masela/KNGU (2)

Zoals hierboven reeds benoemd, is Masela na de (nieuwe) voordracht van Van Gerner ook een kort geding gestart. Hierin stelde Masela dat zij na haar voordracht haar trainingsschema had aangepast voor een optimale voorbereiding op de Olympische Spelen, hetgeen de reden zou zijn dat zij tijdens de laatste wedstrijden slechter presteerde dan Van Gerner. Interessant is overigens dat Van Gerner zich in deze procedure had gevoegd. Masela had zich bij het kort geding tussen Van Gerner en de KNGU niet gevoegd. Gelet op het feit dat die (eerste) procedure met name zag op formele en procedurele aspecten (waarover de (voorzieningen)rechter ook heeft geoordeeld), en niet zozeer op een beoordeling of na afweging van alle betrokken belangen in redelijkheid en billijkheid tot het besluit is kunnen komen (zoals bij het kort geding *Masela/KNGU* het geval was), is het ook maar zeer de vraag of de voeging van Masela zinvol zou zijn geweest.

Wat hier ook van zij, de overwegingen van de (voorzieningen)rechter ten aanzien van de argumenten van Masela zijn opmerkelijk te noemen:

'Masela kan gevolgd worden in haar stelling dat zij door de intrekking van de voordracht haar trainingsschema heeft moeten aanpassen aan de nieuwe situatie. Daarbij past in de eerste plaats de kanttekening dat zij ook van meet af aan kennis heeft gehad van de regels, aan de hand waarvan ook zij had kunnen concluderen dat de race nog niet was gelopen en dat daarbij de meest recente resultaten zwaarder zouden tellen.'²⁰

De (voorzieningen)rechter stelt derhalve dat Masela op voorhand de (rechts)geldigheid van haar voordracht al in twijfel had moeten trekken, en haar trainingsschema alleen al om deze reden had moeten aanpassen, zou Van Gerner in de toekomst besluiten om een procedure te starten. Opmerkelijk. Een atleet (niet-jurist) mag er toch van uitgaan dat zijn/haar voordracht rechtsgeldig tot stand is gekomen. Met deze rechtsoverweging impliceert de (voorzieningen)rechter dat atleten zélf de (van hogere hand vastgestelde) regels juridisch moeten laten toetsen. Dat lijkt mij niet de gewenste weg. Hier blijft het echter niet bij:

'Ook los daarvan kan niet gezegd worden dat Masela pas na het vonnis van 23 april 2012 in het door Van Gerner tegen de KNGU aanhangig gemaakt kort geding rekening met een eventueel ander trainings- en wedstrijdschema moest houden. De KNGU was immers al kort na de voordracht van 3 februari 2012 (2.9), namelijk reeds medio februari 2012, door Jeffrey Wammes in rechte betrokken waarbij haar werd verweten prematuur, in strijd met de eigen regelgeving, een andere turner, Epke Zonderland, te hebben voorgedragen voor deelname aan de Olympische Spelen. De situatie rond de voordracht van Zonderland verschilde niet wezenlijk van de situatie rond de voordracht van Masela (...). Masela had in ieder geval na het wijzen van het vonnis in de zaak Wammes op 6 maart 2012 ernstig rekening moeten houden met een mogelijke intrekking van haar voordracht, omdat Van Gerner nog vormbehoud zou kunnen tonen, waarna aan de hand van alle resultaten een afweging tussen beide turnsters gemaakt diende te gaan worden.'²¹

De (voorzieningen)rechter doet een beroep op de uitspraak *Wammes/KNGU* om het standpunt van Masela te ontcrachten. Hoewel deze kwestie inderdaad raakvlakken vertoonde met de voordracht van Masela, lijkt ook hier de (voorzieningen)rechter argumenten te zoeken om de voordracht van Van Gerner door de KNGU te rechtvaardigen. Aan het einde van de uitspraak komt de aap uit de mouw en lijkt de (voorzieningen)rechter de sportbond in feite vrij spel te geven in de keuze welke atleet hij wenst voor te dragen:

'Aldus heeft de KNGU haar beslissing voorzien van een inzichtelijke motivering, die de genomen beslissing ook kan dragen, waaraan niet afdoet dat Masela alle door haar en Van Gerner in het verleden behaalde resultaten anders weegt en de vooruitzichten op het behalen van een medaille in London anders inschat. *Deze afweging is echter niet aan haar en ook niet aan de rechter, maar aan de daartoe door de KNGU aangewezen selectiecommissie.*' (curs. RS)²²

De (voorzieningen)rechter zegt hier dus met zoveel woorden dat de afweging 'kans op een medaille' aan de selectiecommissie(s) is, zolang de motivering 'inzichtelijk' is. Hoe tot de motivering wordt gekomen, lijkt niet ter zake te doen. De (voorzieningen)rechter had het zichzelf een stuk gemakkelijker kunnen maken door in zijn beoordeling met deze overweging te starten.

Beslissing NOC*NSF

Niet alleen bij de sportbonden, maar ook bij (de beslissing van) NOC*NSF is van een consequente en faire procedure nauwelijks sprake. Marathonloopster Miranda Boonstra (hierna: Boonstra) miste op acht seconden na

20. Rb. Zutphen (vzr.) 2 juli 2012, *LJN BZ1199*, r.o. 4.5.

21. Rb. Zutphen (vzr.) 2 juli 2012, *LJN BZ1199*, r.o. 4.5.

22. Eenzelfde soort redenering werd gebezigd in Rb. Zutphen (vzr.) 6 maart 2012, *LJN BV7877 (Wammes/KNGU)*, waar de voorzieningenrechter overwoog: 'Daaraan doet niet af dat Wammes zelf door de beide sporters in het verleden behaalde resultaten anders weegt. Die weging is immers niet aan hem, maar aan de daartoe aangewezen selectiecommissie.' (r.o. 4.7).

de door NOC*NSF vastgestelde limiet voor deelname aan de Olympische Spelen 2012. De Atletiekunie besloot Boonstra toch bij NOC*NSF voor te dragen voor deelname aan de Olympische Spelen op grond van 'bijzondere omstandigheden'.²³

'In geval van bijzondere omstandigheden – waarvan het bestaan uitsluitend ter beoordeling van NOC*NSF staat – kan na overleg met de betreffende sportbond van de vastgestelde kwalificatieprocedure worden afgeweken.'

NOC*NSF wees de voordracht van Boonstra af. Chef de Mission (en technisch directeur) van NOC*NSF, Maurits Hendriks, stelde onder meer:

'Het is voor de helderheid en fairheid van het Olympisch kwalificatietraject belangrijk dat we 1 keer per 4 jaar van tevoren bespreken en de regels tijdens het kwalificatietraject niet aanpassen.'²⁴

In lijn met de voorgaande uitspraken oordeelde de (voorzieningen)rechter dat het besluit van NOC*NSF niet in strijd met de redelijkheid en billijkheid was. Overigens was bijzonder in deze zaak dat Boonstra rechtstreeks tegen NOC*NSF procedeerde, terwijl de Algemene Uitgangspunten (onder meer) juist bepalen dat de besluitvorming van NOC*NSF ter zake nominatie en kwalificatie alleen toetsbaar is in de relatie tussen NOC*NSF en de betrokken sportbond.²⁵ De rechter achtte Boonstra toch ontvankelijk gelet op de indirecte rechtsverhouding tussen haar en het NOC*NSF en het feit dat zij direct werd geraakt door het besluit van NOC*NSF om haar niet te kwalificeren voor de Olympische Spelen (zie ook onder 'rechtspositie atleet').

Slechts enkele dagen na deze uitspraak van de (voorzieningen)rechter werd de Nederlandse estafetteploeg (4x100 meter sprint) Europees kampioen. De estafetteploeg voldeed, net als Boonstra, echter niet aan de kwalificatie-eisen van het NOC*NSF. Een van de vereisten voor de kwalificatie was namelijk een Top 12 IAAF-ranking. Hiertoe behoorde de estafetteploeg niet. Toch besloot de Atletiekunie – wellicht tegen beter weten in na de eerdere afwijzing van de voordracht voor Boonstra – de estafetteploeg voor te dragen. Wat besliste NOC*NSF evenwel? Met een beroep op de 'bijzondere omstandigheden' nam NOC*NSF de voordracht van de Atletiekunie over. Plotseling werd het kwalificatietraject – ondanks de vereiste 'helderheid en fairheid' – dus wél tijdens de kwalificatie aangepast. Los van de prestatie van de estafetteploeg in Helsinki, laat NOC*NSF haar eerdere standpunt ('regels tijdens het kwalificatietraject niet aanpassen') net zo snel los, als dat zij deze innam. Van enige rechtvaardigingsgrond lijkt geen sprake te zijn. Ook de estafetteploeg viel onder de door NOC*NSF vastgestelde Algemene Uitgangspunten en de normen en

limieten. Hiermee lijkt ook NOC*NSF, naast de sportbonden, zich schuldig te maken aan willekeur, althans heeft het hier alle schijn van. Gelet op de grote belangen die bij de Olympische Spelen zijn betrokken, is dit uiteraard niet wenselijk.

Conclusie

Hoewel de sportbonden en NOC*NSF een faire en doorzichtige kwalificatieprocedure voor de Olympische Spelen nastreven, zijn deze beginselen niet (goed) gewaarborgd. In het geval er meerdere atleten hebben voldaan aan de kwalificatie-eisen voor deelname aan de Olympische Spelen, als gevolg waarvan aan de hand van de interne selectieprocedure een keuze moet worden gemaakt, blijkt dat de sportbonden (alook NOC*NSF) een (te?) grote mate van keuzevrijheid hebben. Waar rechters wel kritisch zijn ten aanzien van de in acht te nemen procedurele regels, zijn rechters nauwelijks geneigd (met een beroep op de marginale toetsing) kritisch naar de inhoudelijke motivering van sportbonden te kijken. In enkele gevallen ging de (voorzieningen)rechter hierbij wel erg ver om de uiteindelijke voordracht door de sportbond te rechtvaardigen, terwijl binnen het marginale toetsingskader ook een ander oordeel mogelijk was geweest (zonder hierbij op de stoel van de sportbonden te gaan zitten). Rechters lijken (ten onrechte) niet bereid deze stap te zetten. Hoewel de uiteindelijke voordrachten en nominaties veelal gevoelsmatig juist aanvoelen (denk aan de kwestie Klaus vs. Smulders, waar Smulders aanzienlijk hoger op de internationale ranglijst stond en al een jaar lang hoger eindigde dan Klaus, en de kwalificatie van de Nederlandse estafetteploeg door NOC*NSF na het Europees kampioenschap), valt op de totstandkoming van de besluiten (binnen de marginale ruimte) het nodige af te dingen. Deze situatie ondermijnt de positie van de belangrijkste (en juridisch meest kwetsbare) spelers in het spel: de atleten. Waar de Olympische Spelen 2012 uiteindelijk voor Nederland zeer succesvol zijn gebleken, valt er voor de sportbonden en NOC*NSF in de aanloop naar de (volgende) Olympische Spelen te Sotsji nog een hoop te winnen.

23. Zie artikel 4 Algemene Uitgangspunten.

24. Rb. Arnhem (vzr.) 26 juni 2012, L/JN BX0082, r.o. 2.19.

25. Zie artikel 1.4 Reglement Normen en Limieten, als onderdeel van de Algemene Uitgangspunten.